

AZL N.V. verzorgt de administratie:

Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen

T 045 - 5763 333

F 045 - 5741 117

E pf-msd@azl.eu

VERSLAG VAN DE DEELNEMERSVERGADERING OP DONDERDAG 20 JUNI 2013

1. Opening/Mededelingen

De voorzitter van het bestuur van Stichting Pensioenfonds MSD, de heer Mattijssen, opent de jaarlijkse deelnemersvergadering en begroet alle aanwezigen. De voorzitter begroet tevens twee bestuurders en een lid van de deelnemersraad van Stichting Schering-Plough Pensioenfonds in liquidatie (SPPF); zij zijn als toehoorder aanwezig in het kader van de integratie van Pensioenfonds MSD met SPPF.

De voorzitter deelt mede dat deze bijeenkomst jaarlijks met name wordt georganiseerd om samen met de actieve deelnemers, de oud-deelnemers (de zogenaamde "slapers") en de pensioengerechtigden van het Pensioenfonds terug te blikken op de (financiële) ontwikkelingen in het afgelopen boekjaar. Daarnaast worden andere belangrijke onderwerpen tijdens deze vergadering toegelicht, zoals de invloed van de rente op de dekkingsgraad van het Pensioenfonds en de voortgang met betrekking tot de integratie van Pensioenfonds MSD met SPPF. Met het oog op de integratie wijst de voorzitter erop dat dit de laatste keer is dat deze deelnemersvergadering in deze samenstelling "MSD Haarlem/Hoofddorp" plaatsvindt. Ook zullen de aanwezigen in deze deelnemersvergadering worden geïnformeerd over het toeslagbesluit per 1 juli 2013.

Tot slot deelt de voorzitter mede dat het bestuur veel waarde hecht aan de mening van de actieven en inactieven van het Pensioenfonds en dat het bestuur voortdurend bekijkt of de communicatie vanuit het Pensioenfonds beter kan. Het bestuur heeft dit jaar een evaluatieformulier opgesteld en de voorzitter verzoekt alle aanwezigen dit formulier na afloop van de deelnemersvergadering in te vullen. Het bestuur zal de uitkomsten van de evaluatieformulieren evalueren.

2. Behandeling en vaststelling van het verslag van de Deelnemersvergadering op 21 juni 2012

De voorzitter stelt het verslag paginagewijs aan de orde.

Inhoudelijk:

In de eerste alinea op pagina 9 inzake de AOW-bepalingen uit hoofde van het Lenteakkoord merkt een spreker op dat het jaartal "2013" in de 8^e regel van deze alinea gewijzigd dient te worden in het jaartal "2023": op grond van het Lenteakkoord zou de AOW-leeftijd in 2023 ingaan op de 67ste verjaardag. De bepalingen uit het Lenteakkoord zijn in wetgeving vastgelegd maar inmiddels zijn er weer nieuwe ontwikkelingen: tijdens de kabinetsformatie begin oktober 2012 hebben de onderhandelaars van VVD en PvdA een akkoord bereikt over een snellere verhoging van de AOW-leeftijd.

Tekstueel:

Een van de aanwezigen merkt op dat hij, uit hoofde van zijn beroepsmatige achtergrond als neerlandicus, een aantal redactionele opmerkingen op het verslag heeft. Op verzoek van de voorzitter zullen de redactionele opmerkingen na afloop van de deelnemersvergadering worden doorgegeven aan de samenstellers van dit verslag (AZL), waarna de opmerkingen zullen worden verwerkt in het definitieve verslag.

Nadat er geen inhoudelijke vragen of opmerkingen meer zijn op het verslag, wordt het verslag met dank aan de samenstellers en met inachtneming van de wijziging van het jaartal op pagina 9 alsmede de redactionele wijzigingen vastgesteld.

3. Toelichting organisatie van het fonds

De voorzitter geeft een toelichting op het huidige bestuursmodel en de governancestructuur van het Pensioenfonds: het beheer van het reilen en zeilen van het Pensioenfonds.

Het bestuur voert het beheer over het fonds en zorgt voor de uitvoering van de tussen werkgever en werknemer overeengekomen pensioenovereenkomst (pensioenregeling). Het bestuur bepaalt het beleid en neemt de uiteindelijke beslissingen. Het bestuur bestaat thans uit de volgende zes bestuurders: mevrouw Van Onzenoort en de heren Koning en Mattijssen (benoemd door de werkgever), de heren Van Doorn en Melenhorst (benoemd door de Ondernemingsraad) en de heer Beijer (bestuurslid uit de kring van de pensioengerechtigden). De voorzitter deelt mede dat de heer Melenhorst per 1 januari 2013 is herbenoemd als bestuurslid voor een nieuwe periode van vier jaar.

Het bestuur heeft om zijn werk optimaal te kunnen uitvoeren een drietal commissies ingesteld: de Administratie & Communicatie Commissie (A&C-Commissie), de Beleggingscommissie en de Compliance Commissie.

De A&C-Commissie bestaat thans uit de bestuursleden Koning (voorzitter A&C-Commissie), Melenhorst en Beijer. De A&C-Commissie wordt door een extern deskundige, de heer De Wuffel, ondersteund. De A&C-Commissie stelt onder meer het communicatieplan op en zorgt voor de afstemming met AZL over zowel communicatieve als administratieve zaken (bijvoorbeeld de verzending van het Uniform Pensioenoverzicht).

De Beleggingscommissie bestaat thans uit de heren Koopman (voorzitter), Van Doorn (bestuurslid), Bardoel, Doodeman en Kok (MSD-ers). De Beleggingscommissie wordt door een externe deskundige, de heer Van Ek, ondersteund.

De Compliance Commissie bestaat uit de Compliance Officer gunstbetoon en de Compliance Officer wetgeving en opleiding. Mevrouw Hondius vervult de taak van de Compliance Officer gunstbetoon en controleert met name of de bestuurs- en commissieleden zich houden aan de voor hun geldende gedragscode (bijvoorbeeld of de leden geen geschenken en/of uitnodigingen accepteren die ze volgens de gedragscode niet zouden mogen accepteren).

De heer Van Doorn fungeert als Compliance Officer wetgeving en opleiding: hij dient in de gaten te houden of het bestuur voldoet aan wet- en regelgeving. De Compliance Officer wetgeving en opleiding draagt zorg voor de vaststelling en bewaking van het deskundigheidsplan voor de bestuurs- en commissieleden en verzorgt tevens de jaarlijkse opleiding/training voor de bestuurs- en commissieleden. Deze jaarlijkse opleiding/training neemt tegenwoordig minimaal 2 á 3 dagen in beslag.

Op de vraag van een van de aanwezigen hoe gebruikelijk het is dat een bestuurslid tevens Compliance Officer van het Pensioenfonds is, antwoordt de voorzitter dat het bestuur in dit geval geen bezwaren ziet. Het gaat hier om een bestuurslid die met name toezicht houdt op de naleving van wet- en regelgeving en het bewaken van de deskundigheid van het bestuur. Op het gebied van gunstbetoon zou het naar de mening van het bestuur niet gebruikelijk zijn om een bestuurslid aan te stellen als Compliance Officer. Nu is deze functie bewust buiten het bestuur gehouden en toegewezen aan een persoon die als Legal Officer werkzaam is en in deze functie veel te maken heeft met compliance zaken.

AZL voert de pensioenadministratie en de beleggingsadministratie van het fonds en adviseert het bestuur. De voorzitter licht toe dat de aanwezige dames Simons en Hung het bestuur adviseren en ondersteunen en daarnaast ondersteuning bieden aan het Verantwoordingsorgaan (VO). Het bestuur en VO vergaderen driemaal per jaar gezamenlijk.

De voorzitter licht vervolgens toe dat de werkzaamheden van Mercer zijn uit te splitsen in consulting (advisering) en certificering. Mevrouw Hofmans en de heer Van Boesschoten adviseren het fondsbestuur; zij zijn experts op pensioengebied en maken analyses en adviseren het bestuur over strategieën. Mevrouw Van der Heijden controleert onafhankelijk van mevrouw Hofmans en de heer Van Boesschoten de actuariële analyses en resultaten en ondertekent (certificeert) de jaarstukken.

Het Verantwoordingsorgaan bestaat momenteel uit vijf leden. Twee leden zijn benoemd door de werkgever (de heren Mens en Verhagen), twee leden zijn benoemd door de Ondernemingsraad (de heren Barens en Oud) en een lid is gekozen uit de kring van de pensioengerechtigden (de heer Van Bladeren). Na jaren lid te zijn geweest van het Verantwoordingsorgaan heeft de heer Mostert per 1 februari 2013 bedankt als lid van het Verantwoordingsorgaan. Met het oog op de integratie van Pensioenfonds MSD met SPPF en met het oog op de op handen zijnde wetgeving op het gebied van de governancestructuur van pensioenfondsen wordt deze vacature voorlopig niet ingevuld.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan ziet toe op het handelen van het bestuur en geeft hierover een oordeel.

Het intern toezicht wordt uitgevoerd door de visitatiecommissie. Dit heet intern toezicht, maar wordt bemand door drie externe deskundige en van het fonds onafhankelijke personen. Het intern toezicht is wettelijk verplicht en dient op basis van de thans geldende wet- en regelgeving minimaal eens in de drie jaar plaats te vinden. De eerste visitatie heeft begin 2010 plaatsgevonden en begin 2013 heeft opnieuw een visitatie plaatsgevonden. De leden van de visitatiecommissie lezen zich heel goed in op basis van een groot aantal fondsdocumenten. Vervolgens voert de visitatiecommissie gedurende een hele dag gesprekken met (een delegatie van) het bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de adviseurs van het fonds. Het bestuur is verheugd met het positieve verslag van de visitatiecommissie, dat is opgenomen in het jaarverslag over boekjaar 2012, en ziet dit als een groot compliment. De aanbevelingen van de visitatiecommissie neemt het bestuur als leerpunten mee.

Tot slot licht de voorzitter toe dat het bestuur periodiek de financiële positie van het Pensioenfonds rapporteert aan De Nederlandsche Bank (DNB). Het bestuur veronderstelt dat het fonds vanwege de relatief gezonde financiële situatie, niet regelmatig bezoek van deze toezichthouder ontvangt.

De andere toezichthouder is de Autoriteit Financiële Markten (AFM). AFM houdt met name toezicht op de communicatieve uitingen van pensioenfondsen en de juistheid en tijdigheid daarvan (bijvoorbeeld verzending van het UPO).

4. Ontwikkelingen 2012/2013

De voorzitter geeft een korte toelichting bij enkele belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2012 en 2013.

Vorbereidingen op de integratie met SPPF

Zoals bij aanvang van de vergadering aangekondigd zijn vanuit SPPF de heren Kaspers, Manning en Van Gerven als toehoorder aanwezig. Het bestuur werkt nauw met deze heren samen om te bekijken op welke manier Pensioenfonds MSD en SPPF het beste samengevoegd kunnen worden tot één pensioenfonds. Dit onderwerp zal nog terug komen bij agendapunt 5 van deze deelnemersvergadering.

Deskundigheidseisen van DNB en zelfevaluatie

De voorzitter wijst erop dat de leden van het bestuur dienen te voldoen aan de strenge deskundigheidseisen van DNB. In 2012 heeft het bestuur zijn deskundigheid laten toetsen door een onafhankelijke partij, zijnde Stichting Pensioen Opleidingen. De resultaten van de SPO kennisreflector zijn besproken tijdens een collectieve trainingsdag van het bestuur. Het bestuur heeft geconstateerd dat de individuele bestuursleden voldoen aan het vereiste deskundigheidsniveau en dat het bestuur als collectief ook voldoet aan het vereiste deskundigheidsniveau. Naast het volgen van een collectieve training wonen bestuursleden ook op individuele basis training, seminars en informatiebijeenkomsten bij. De voorzitter merkt hierbij op dat de meeste bestuursleden hun werkzaamheden en trainingen voor het Pensioenfonds veelal moeten uitvoeren naast hun reguliere werkzaamheden voor de werkgever.

Dekkingsgraad en rente, Ultimate Forward Rate (UFR)

De voorzitter licht toe dat het bestuur zeer alert is op de financiële risico's voor het Pensioenfonds. Een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds is de dekkingsgraad.

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de verplichtingen van het fonds (uitgedrukt in een percentage). De dekkingsgraad van elk pensioenfonds dient te voldoen aan twee normen, die door DNB worden gesteld. Deze twee normen betreffen het Minimaal Vereist Vermogen en het Vereist Vermogen. Het Minimaal Vereist Vermogen bedraagt 105%. Als de dekkingsgraad lager is dan 105% is er sprake van een dekkingstekort en dient er een kortetermijnherstelplan ingediend te worden bij DNB.

Als de dekkingsgraad lager is dan het Vereist Vermogen is er sprake van een reservetekort en dient er een langetermijnherstelplan ingediend te worden bij DNB. Het Vereist Vermogen is afhankelijk van de beleggingsportefeuille: meer risico betekent een hoger Vereist Vermogen. Bij een hoger risico moet het fonds dus extra reserves aanhouden om tegenvallende resultaten op te kunnen vangen. Voor Pensioenfonds MSD geldt per 31 december 2012 een Vereist Vermogen van 110%.

De rentestand is zeer bepalend voor de hoogte van de dekkingsgraad. Dit omdat een lagere rente leidt tot hogere verplichtingen voor het fonds. De voorzitter geeft aan dat de rentestandaard waarmee de pensioenfondsen hun verplichtingen moeten vaststellen ("contant maken"), een aantal keren door DNB is gewijzigd.

Waar eerst de zuivere marktrente (rentetermijnstructuur (RTS) zoals gepubliceerd door DNB) uitgangspunt was voor de berekening van de dekkingsgraad, is dit vanaf einde 2011 allereerst een rekenrente op basis van het 3-maands gemiddelde RTS geworden. De toepassing van een 3-maands-middeling van de RTS leidde eind 2011 tot hogere dekkingsgraden en hierdoor hoefden de grote pensioenfondsen in Nederland in eerste instantie niet de pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen te verlagen. Eind september 2012 heeft DNB vervolgens de zogenaamde UFR geïntroduceerd en vanaf 30 september 2012 dienen pensioenfondsen hun dekkingsgraad op

basis van deze UFR en 3-maands-middeling te rapporteren aan DNB. Pensioenfonds MSD stelt hierdoor twee dekkingsgraden vast: de aan DNB te rapporteren dekkingsgraad op basis van de door DNB voorgeschreven rentecurve (thans UFR en 3-maandsmiddeling) en daarnaast de dekkingsgraad op basis van zuivere marktrente (RTS). Deze laatste 'marktwaarde'-dekkingsgraad wordt al vastgesteld sinds het in 2006 opgestelde beleidskader naar aanleiding van de destijds uitgevoerde Asset Liability Studie (ALM-studie). Toen werd uitsluitend de zuivere marktrente (RTS) gehanteerd en het beleidskader is dus afgestemd op een dekkingsgraad op basis van marktwaarde. Dit betekent dat het bestuur bij beleidsbeslissingen blijft uitgaan van de 'marktwaarde' dekkingsgraad.

De marktwaarde dekkingsgraad van het Pensioenfonds bedroeg ultimo 2012 113,9%. Op basis van de 3-maandsgemiddelde RTS inclusief UFR (DNB-dekkingsgraad) bedroeg de dekkingsgraad van het Pensioenfonds 122%.

Het effect van renteschommelingen op de verplichtingen en de beleggingen

De voorzitter deelt mede dat de verplichtingen van het fonds "contant" worden gemaakt met behulp van een bepaalde rentestand en hij geeft aan de hand van een aantal voorbeelden uitleg bij de begrippen "oprenten" en "contant maken". Bij oprenten kijk je wat de huidige inleg bij een bepaalde rentestand het fonds na 1 jaar of na 20 jaar oplevert. Bij contant maken kijk je welk kapitaal je na 1 jaar of na 20 jaar wil hebben, en welk bedrag je hiervoor dan nu al bij een bepaalde rentestand moet hebben. De voorbeelden laten zien dat het fonds bij een lage rentestand op dit moment meer geld nodig heeft om straks de pensioenen te kunnen uitkeren: een lagere rentestand leidt dus tot hogere verplichtingen. Hoe langer de periode is tussen nu en het moment van uitkeren, des te groter het effect op het benodigde kapitaal is.

Voor Pensioenfonds MSD leidt een 0,1% daling van de rente thans tot een stijging van 2% in de verplichtingen op de balans (passivazijde) van het fonds.

In de beleggingen (aan de activazijde op de balans van het fonds) hebben renteschommelingen met name een effect op obligaties. Omdat de rente zo schommelt heeft het bestuur in 2006 naar aanleiding van de destijds uitgevoerde ALM-studie besloten om de rente af te dekken. Het renterisico wordt afgedekt door middel van beleggingen in het zogenaamde Long Duration Fonds (LDI-40-fonds). In het LDI-fonds worden de looptijden van de obligaties zoveel mogelijk afgestemd op de uitkeringsstromen van het Pensioenfonds. De waarde van het LDI-40 fonds beweegt met de verplichtingen mee, maar dan aan de activazijde van de balans; hiermee worden schommelingen in de pensioenverplichtingen en daarmee de dekkingsgraad tegen gegaan. Een hoge rente leidt tot een lage waarde van het LDI-40 fonds. Een lage rente leidt tot een hoge waarde van het LDI-40 fonds. De voorzitter deelt mede dat het Pensioenfonds eind 2006 is gestart met een belegging in het LDI-40 fonds van € 52 miljoen en zo'n 7 jaar later bedraagt de waarde van het LDI-40 fonds €182 miljoen. Deze toename is puur veroorzaakt door de renteontwikkeling.

De afdekking van het renterisico door middel van het LDI-fonds heeft evenwel geen effect op het overrendement van het fonds. Bij een rentestijging dalen de pensioenverplichtingen en daalt de waarde van het LDI-40-Fonds. Qua rendement schiet het pensioenfonds hier per saldo niets mee op. Het bestuur houdt de rente ontwikkelingen derhalve voortdurend in de gaten en vraagt zich steeds af wat de rente naar verwachting zal gaan doen. De voorzitter deelt mede dat de Beleggingscommissie momenteel bezig is met een nieuwe ALM-studie, waarbij rekening wordt gehouden met de Schering-Plough populatie. In deze ALM-studie bekijkt de Beleggingscommissie of het verstandig is om de rente afdekking te verminderen. Op de vraag van een van de aanwezigen of het LDI-fonds vrij snel opgezegd kan worden, antwoordt de voorzitter van de Beleggingscommissie dat de beleggingen in het LDI-40 fonds op dagbasis verkocht kunnen worden.

De voorzitter geeft vervolgens een toelichting bij de beleggingsportefeuille (beleggingsmix) per 31 december 2012. Het vermogen van het Pensioenfonds is redelijk voorzichtig/prudent belegd.

De beleggingsmix per 31 december 2012 zag er als volgt uit:

- Long Duration Fonds	42%
- Aandelen wereldwijd	24%
- Overheidsobligaties	20%
- Onroerend goed	2%
- Bedrijfsobligaties	5%
- Aandelen opkomende markten	4%
- Liquide posities (bank)	3%

De overheidsobligaties betreffen obligaties in veilige landen. Griekenland behoort hier bijvoorbeeld niet toe. Verder licht de voorzitter toe dat slechts een klein aandeel van de portefeuille bestaat uit onroerend goed. De waarde van het onroerend goed is behoorlijk in waarde gedaald gedurende de afgelopen jaren.

Circa 65% van de beleggingsportefeuille van het Pensioenfonds is vrij zeker belegd. Dit betekent echter ook dat er weinig kans is op overrendementen. Het bestuur dient echter rekening te houden met zowel de mensen die momenteel reeds een pensioenuitkering ontvangen, maar ook met de mensen die aan het begin van hun carrière staan. De Beleggingscommissie zal de verdeling van de beleggingen opnieuw bezien na de integratie met de Schering-Plough populatie.

Het beleggingsrendement van het Pensioenfonds bedroeg over 2012 14,3%. De DNB/FTK dekkingsgraad bedroeg ultimo 2012 122,0%. De marktwaarde dekkingsgraad bedroeg ultimo 2012 113,9%. De voorzitter geeft nogmaals aan dat de marktwaarde dekkingsgraad bepalend blijft voor het beleid van het fonds. Dit omdat het bestuur het beleid in 2006 bepaald heeft op basis van marktwaarde dekkingsgraad. DNB vergelijkt de DNB/FTK dekkingsgraad met het Vereist Vermogen van een pensioenfonds.

Aangezien het Vereist Vermogen van het Pensioenfonds ultimo 2012 110% bedroeg heeft het Pensioenfonds geen reserve-of dekkingstekort. De voorzitter deelt nog mede dat het Pensioenfonds vanaf 31 maart 2013 formeel geen herstelplan meer heeft. Het Pensioenfonds heeft op dat moment drie kwartalen op rij geen dekkingsgraad gehad die lager was dan het Vereist Vermogen.

Afwijkingen risicobudget

De voorzitter legt uit dat het risicobudget is vastgelegd in het beleidskader van het fonds. Afhankelijk van de dekkingsgraad mag er bij het beleggen meer of minder risico worden gelopen. Het fondsbestuur heeft een aantal keren afgeweken van het risicobudget. Dit is echter weloverwogen en na overleg met adviseurs gebeurd. De voorzitter geeft aan dat het bestuur zich hierover ook achteraf moet verantwoorden richting het Verantwoordingsorgaan; het VO stelt hierover dan de nodige vragen.

5. Toelichting integratie van Pensioenfonds MSD met Stichting Schering-Plough Pensioenfonds (SPPF)

De voorzitter geeft vervolgens een toelichting op de integratie van Pensioenfonds MSD en SPPF.

Vóór 31 december 2012 waren er twee verschillende pensioenregelingen voor de werknemers van MSD binnen Nederland en twee pensioenfondsen. In de pensioenregeling van MSD ondergebracht in het Pensioenfonds MSD vindt de opbouw van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen op kapitaalbasis (opbouwbasis) plaats; in de pensioenregeling van Schering-Plough (ondergebracht in SPPF) vond tot een salaris van € 60.000,- de opbouw van ouderdomspensioen op kapitaalbasis plaats en was het nabestaandenpensioen op risicobasis verzekerd. Voor het gedeelte van de salarissen dat hoger is dan € 60.000,- was bij SPPF een beschikbaar premiestelsel gefaciliteerd. Het beschikbare premiekapitaal kan stijgen of dalen, afhankelijk van de rendementen van de onderliggende beleggingen. Het risico hiervan ligt volledig bij de werknemer. Verder kende SPPF een hogere pensioengrondslag (meer componenten zijn pensioengevend) en kent Pensioenfonds MSD een hogere pensioenpremie (waarvan een groot gedeelte door de werkgever wordt gedragen).

Pensioenfonds MSD heeft een hogere dekkingsgraad dan SPPF. Met betrekking tot de beleggingen voert Pensioenfonds MSD een prudenter beleid dan SPPF. Wat de governance van het fonds betreft heeft Pensioenfonds MSD geen deelnemersraad, maar organiseert het bestuur jaarlijks een deelnemersvergadering. SPPF heeft gekozen voor een deelnemersraad en kent geen jaarlijkse deelnemersvergadering.

Vanaf 1 januari 2013 geldt één CAO voor MSD Nederland met één pensioenregeling. De werkgever heeft gekozen voor de pensioenregeling van Pensioenfonds MSD en uitvoering van die regeling door Pensioenfonds MSD, waarna de werkgever de uitvoeringsovereenkomst met SPPF heeft opgezegd. De opbouw van de pensioenaanspraken vindt vanaf 1 januari 2013 voor alle werknemers van alle MSD vestigingen plaats binnen Pensioenfonds MSD en de tot 1 januari 2013 bij SPPF opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen worden naar verwachting per 1 juli 2013 door middel van een collectieve waardeoverdracht overgedragen van SPPF naar Pensioenfonds MSD. Het bestuur en de deelnemersraad van SPPF alsmede het bestuur van Pensioenfonds MSD hebben hiermee ingestemd. Het bestuur van Pensioenfonds MSD rapporteert regelmatig aan DNB over de voortgang van de integratie en de collectieve waardeoverdracht. DNB houdt er scherp toezicht op dat de populatie van SPPF en de populatie van Pensioenfonds MSD naar redelijkheid en billijkheid geen nadeel ondervinden van de integratie van de pensioenfondsen. Om nadelige effecten tegen te gaan doet Merck & Co Inc. een eenmalige storting om de dekkingsgraad van SPPF te verhogen naar de dekkingsgraad van Pensioenfonds MSD. Het voordeel voor de populatie van SPPF is dat zij een hogere kans op indexatie krijgt. Om de nadelige effecten van de integratie voor de populatie van Pensioenfonds MSD tegen te gaan wordt een eenmalige extra toeslag verleend aan de MSD-populatie per 31 december 2012: 1,3% aan de actieven en 1,4% aan de inactieven. De eenmalige kosten hiervan bedragen circa € 5 miljoen en worden ook door de werkgever betaald. Indien geen extra indexatie zal worden verleend aan de MSD-populatie per 31 december 2012 wordt de kans op indexatie na de integratie lager voor deze populatie en dit is niet acceptabel voor DNB. Na de afwikkelingen van de collectieve waardeoverdracht zal SPPF liquideren.

De vraag wordt gesteld of ook na de integratie van beide pensioenfondsen de niet verleende indexaties worden geregistreerd in het pensioenadministratiesysteem. De voorzitter antwoordt dat dit het geval zal zijn. De voorzitter benadrukt evenwel dat het bestuur nog steeds de ambitie heeft om niet verleende indexaties in te halen, maar dat dit geen garantie is. Het inhalen van gemiste indexaties is geen recht.

Op de vraag van een van de aanwezigen of er nog meer nadelen door de integratie zijn te voorzien

antwoordt de voorzitter dat het bestuur dit uitgebreid heeft geanalyseerd. Deze analyse dient het bestuur ook aan DNB te verstrekken, zodat vastgesteld kan worden dat de populatie van pensioenfondsen MSD en de populatie van SPPF in redelijkheid en billijkheid geen nadeel ondervinden van de integratie. De voorzitter licht vervolgens de voordelen van de integratie van beide fondsen toe. Er kan gebruik worden gemaakt van schaalvoordelen en de kosten kunnen worden verdeeld over een grotere populatie.

Op de vraag hoe de verhouding van de verzekerden van MSD en SPPF zal zijn antwoordt de voorzitter dat dit circa 2300: 7400 zal zijn. Er zullen circa 7400 verzekerden van SPPF toetreden in Pensioenfondsen MSD. SPPF was een relatief jong fonds. SPPF is ontstaan na de afsplitsing van AkzoNobel en de inactieven van dat moment zijn achtergebleven in het fonds van AkzoNobel.

De voorzitter vervolgt dat voor het integratieproject een aparte projectstructuur is opgezet. De stuurgroep bestaat uit de heer De Wuffel (de projectcoördinator), de heer Koning (namens bestuur Pensioenfondsen MSD), de heer Manning/Van der Valk (namens bestuur SPPF) en mevrouw Van Onzenoort/de heer Mattijssen (namens de werkgever). Indien nodig wordt de stuurgroep voorzien van actuair advies (Mercer) en juridisch advies (Houthoff Buruma). PWC wordt betrokken bij de uitvoering van de controles.

De stuurgroep wordt vervolgens bijgestaan door de projectgroepen Communicatie, Collectieve Waardeoverdracht (inclusief juridische zaken), Administratie (inclusief toekomstige pensioenopbouw) en Beleggingen.

De voorzitter geeft aan dat het gehele integratieproject momenteel veel tijd en inspanning vergt van alle partijen.

Voor de toekomst dient het bestuur na te denken over het bestuursmodel van het Pensioenfonds. Bezien zal moeten worden of het grotere Pensioenfonds meer professionele bestuurders nodig heeft. Daarnaast zal de op handen zijnde wetgeving op het gebied van governance een rol spelen bij de inrichting van het bestuursmodel. Ook zal het bestuur hierin de vraag betrekken of de inzet van meer professionele externe bestuurders met expertise op beleggingsgebied nodig is. Het belegd vermogen van Pensioenfonds MSD bedraagt circa € 0,35 miljard; het belegd vermogen van SPPF bedraagt circa € 1 miljard. Straks heeft het geïntegreerde Pensioenfonds MSD dus een belegd vermogen van € 1,5 tot 1,6 miljard, inclusief de eenmalige storting van de werkgever om het dekkingsgraadverschil van SPPF ten opzichte van Pensioenfonds MSD te overbruggen. De vraag is hoe dit ingezet dient te worden in het nieuwe beleggingsbeleid. Het bestuur opteert voor een prudent beleid maar dient tevens rekening te houden met de ontwikkelingen in de financiële markt. Naar aanleiding van de nieuwe ALM-studie zal het bestuur een nieuw beleggingsbeleid dienen te bepalen. Hierbij zal het bestuur tevens kijken naar de afdekking van het renterisico: de vraag is of het Pensioenfonds nog wel 100% van de pensioenverplichtingen moet blijven afdekken.

Voor de uitvoering van de administratie voor Pensioenfonds MSD heeft het bestuur na een uitgebreid offerte-traject gekozen voor AZL. SPPF had de administratie aan een andere pensioenuitvoeringsorganisatie uitbesteed en de SPPF-verzekerden zijn dus nog onbekend met AZL. Er dient nog veel communicatie plaats te vinden met de voormalig SPPF-deelnemers.

Verder dient het bestuur zich te buigen over de wettelijke wijzigingen vanaf 1 januari 2014. Vanaf 1 januari 2014 mag het pensioenopbouwpercentage fiscaal gezien voor middelloonregelingen maximaal 2,15% per jaar bedragen en wordt de pensioenleeftijd voor deze nieuwe maximale pensioenopbouw van 2,15% 67 jaar. De AOW-leeftijd bedraagt in 2023 67 jaar, maar mogelijk wordt dit twee jaar naar voren geschoven, zodat in 2021 de AOW-uitkering ingaat op leeftijd 67 jaar. De verdere plannen van de overheid zijn momenteel nog onduidelijk maar er wordt zelfs gesproken over een verdere verlaging van het pensioenopbouwpercentage naar 1,75% per jaar. Desgevraagd licht de actuaris toe dat het opgebouwde pensioen momenteel nog een

pensioeningangsdatum op 65-jarige leeftijd kent. Indien het opgebouwde pensioen omgerekend wordt naar een pensioeningangleeftijd van 67 jaar dan wordt de pensioenaanspraak opgerent en dus hoger. De waarde van het opgebouwde pensioen blijft gelijk en mag niet aangetast worden. In antwoord op een vraag waarom de zogenaamde plusregeling is afgeschaft geeft de voorzitter aan dat deze fiscale regeling met ingang van 2006 in het zogenaamde Witteveen kader niet meer geoorloofd was.

6. Jaarverslag 2012, inclusief Actuarieel Verslag

Vervolgens geeft de voorzitter het woord aan de heer Van Boesschoten (actuaris) om een toelichting te geven op de jaarcijfers 2012 en de belangrijkste zaken uit het actuarieel rapport. Alvorens de actuaris inhoudelijk ingaat op de jaarcijfers 2012 merkt hij op dat deze vergadering bedoeld is om terug te kijken over 2012. In de volgende deelnemersvergadering in 2014 zullen de cijfers lastig te vergelijken zijn met voorgaande jaren, omdat het pensioenfonds door de integratie van Pensioenfonds MSD en SPPF dan circa viermaal zo groot is geworden. De dekkingsgraad van dit grotere pensioenfonds (verhouding tussen bezittingen en verplichtingen) blijft gelijk dankzij de bereidwilligheid van Merck & Co Inc. om een extra storting te doen in het pensioenfonds.

De actuaris gaat vervolgens nader in op het verzekerdenbestand. Dit is een belangrijke statistiek voor het Pensioenfonds. Het verzekerdenbestand kan worden gesplitst in drie soorten deelnemers, te weten de actieve deelnemers, de gewezen deelnemers (de "slapers") en de pensioengerechtigden (de "pensioentrekkenden"). Het aantal actieve deelnemers is in 2012 iets gedaald tot 857 per ultimo 2012 (869 per ultimo 2011). Het aantal gewezen deelnemers is toegenomen (1071 per ultimo 2012 en 1036 per ultimo 2011). Het aantal pensioengerechtigden is toegenomen tot 390 per ultimo 2012 (376 per ultimo 2011).

De Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV) geeft aan hoe groot de pot geld is die het pensioenfonds moet hebben om alle verplichtingen van het fonds te kunnen voldoen. Op het moment dat de opgebouwde pensioenaanspraak moet worden uitgekeerd, is de pensioenpot het hoogst omdat op dat moment de spaarfase eindigt. Een klein deel van de verplichtingen is herverzekerd (herverzekeringsdeel technische voorzieningen) in verband met de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. De uitkeringen die de verzekeraar aan het pensioenfonds verricht worden doorbetaald aan de arbeidsongeschikte deelnemers.

Het totaal bedrag van de VPV (technische voorzieningen) bedroeg per eind 2012: € 295,8 miljoen (ultimo 2011: € 269,1 miljoen).

In de afgelopen vijf jaren (periode 2008-2012) is de VPV gestegen van € 189,0 miljoen naar € 295,8 miljoen. Deze stijging komt vooral door de rente. Door de lage rente moet het pensioenfonds nu meer geld in kas hebben. Daarnaast heeft het pensioenfonds gedurende de afgelopen vijf jaren driemaal rekening moeten houden met het gegeven dat de mensen langer blijven leven (hogere levensverwachting). Ook dit heeft ervoor gezorgd dat de benodigde pot geld hoger is.

Op de vraag van een van de aanwezigen waarom het aantal gewezen deelnemers en de bijbehorende VPV nog zo hoog zijn, antwoordt de actuaris dat door de dekkingstekorten van pensioenfonds het overdragen van premievrije aanspraken niet altijd mogelijk is. Pensioenfonds met een dekkingsgraad lager dan 100% mogen niet meewerken aan waardeoverdrachten. Daarnaast spelen individuele overwegingen een rol bij de uiteindelijke keuze van een gewezen deelnemer om premievrije pensioenaanspraken wel of niet over te dragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder. In tegenstelling tot het verleden, waarin veelal sprake was van een eindloonregeling, is de noodzaak tot waardeoverdracht tegenwoordig minder geworden omdat nu bijna alleen nog sprake is van voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregelingen. In een eindloonregeling was waardeoverdracht per definitie altijd zinvol.

De actuaris licht vervolgens het verloop van de uitkeringen en technische voorzieningen toe. De staafjes in de grafiek zijn de verwachte nominale uitkeringen op grond van de opgebouwde pensioenaanspraken per 31 december 2012. De toekomstige pensioenopbouw vanaf 1 januari 2013 is hierin niet meegenomen. De nominale uitkeringen worden vervolgens contant gemaakt tegen de rentes die behoren bij dezelfde looptijd. De contante waarde van alle staafjes bedraagt € 295,8 miljoen. De piek van de verwachte uitkeringen ligt rond het jaar 2040. De duratie van de technische voorzieningen bedraagt per ultimo 2012 20,7. De gemiddelde interne rente per ultimo 2012 (2,57%) is, zelfs na introductie van de UFR, gedaald ten opzichte van de gemiddelde interne rente ultimo 2011 (2,75%).

Vervolgens geeft de actuaris een analyse van het resultaat. Het totale resultaat bedraagt in 2012 € 23,0 miljoen.

De lage rente zorgt ervoor dat nieuwe pensioenopbouw duurder is en dat is terug te zien in het resultaat op de premie. Het resultaat op premies loopt sinds 2010 terug en de rente begint te klemmen voor wat betreft de pensioenopbouw. Met zo'n lage rente en hoge levensverwachtingen wordt pensioenopbouw erg kostbaar, aldus de actuaris.

Het resultaat op beleggingen (inclusief wijziging RTS) is een belangrijk onderdeel van het totale resultaat. Het beleggingsresultaat bedroeg in 2012 25,8 miljoen (in 2011: +/- € 3,1 miljoen).

Ook geeft de actuaris een toelichting bij de ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2012 van 115,6% aan het begin van het jaar naar 122,0% aan het eind van het jaar. Naast de wijziging van de RTS en de gevolgen hiervan voor de VPV (-/-6,1%) alsmede de impact van het beleggingsresultaat op de ontwikkeling van de dekkingsgraad (+/+ 14,5%) heeft de post 'overige oorzaken' als gevolg van de toename levensverwachting een belangrijke impact (-/-1,8%) gehad op de dekkingsgraad.

De werkelijke ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2012 is ook afgezet tegen de verwachte ontwikkeling op basis van het herstelplan uit 2009. De dekkingsgraad ultimo 2012 lijkt nagenoeg gelijk aan de verwachte dekkingsgraad op grond van het herstelplan, maar de actuaris wijst erop dat ten opzichte van het herstelplan uit 2009 de rente in 2012 veel lager is en dat in de tussenliggende periode driemaal rekening is gehouden met hogere levensverwachtingen (nieuwe overlevingstafels). Het feit dat de dekkingsgraad per ultimo 2012 (122,0%) toch in lijn ligt met de dekkingsgraad in het in 2009 opgestelde herstelplan (122,6%) heeft ermee te maken dat de beleggingen veel beter hebben gereendeerd dan waarmee rekening is gehouden.

Met betrekking tot de beleggingen wijst de actuaris erop dat rekening wordt gehouden met de aard en de structuur van het pensioenfonds. Het doel van het fonds is om zoveel mogelijk de pensioenverplichtingen na te komen.

De actuaris gaat vervolgens nader in op de kostendekkende premie. Het berekenen van de kostendekkende premie op grond van een vaste rentevoet (gedempte rentevoet) is geoorloofd mits dit op een verantwoorde wijze gebeurt. Bij Pensioenfonds MSD wordt de kostendekkende premie berekend aan de hand van de gedempte rentevoet ("toetspremie"). De betaalde premie over 2012 (€ 10,7 miljoen) is lager geweest dan de kostendekkende premie (€ 11,5 miljoen) maar hoger dan de "toetspremie" (€ 8,9 miljoen). Ten opzichte van de "toetspremie" heeft het pensioenfonds voldoende premie ontvangen. Ten opzichte van de kostendekkende premie op actuele rente zou het pensioenfonds te weinig premie hebben ontvangen.

In het kader van de financiële positie van het pensioenfonds gaat de actuaris nader in op de (DNB) dekkingsgraad per ultimo 2012 en per ultimo 2011 (122,0% versus 115,6%), het minimaal vereist vermogen (104,3% versus 105,0%), het vereist vermogen (110,0% versus 110,4%) alsmede de reële dekkingsgraad (72,0% versus 64,0%). De reële dekkingsgraad geeft het aanwezige vermogen van het pensioenfonds aan, ervan uitgaande dat in de toekomst elk jaar een toeslag op

basis van de prijsinflatie wordt gegeven. Hieruit blijkt dat het pensioenfonds momenteel niet voldoende vermogen heeft om elk jaar een toeslag te kunnen verlenen. Het bestuur zal zich de komende tijd ook bezig moeten houden met de vraag op welke dekkingsgraad (nominaal of reëel) en op welke berekeningsmethodiek het bestuur zich moet richten.

Het minimaal vereist eigen vermogen per ultimo 2012 is op verzoek van de certificerend actuaire voor het eerst exact berekend door de actuaire. Het vereist eigen vermogen is inclusief de wettelijk benodigde buffers voor beleggingsrisico's. Zowel de DNB-dekkingsgraad (122,0%) als de dekkingsgraad op basis van marktwaarde (113,9%) zijn hoger dan het (minimaal) vereist eigen vermogen, waardoor er geen sprake is van een dekkingstekort noch van een reservetekort.

De actuaire stelt de aanwezigen vervolgens in de gelegenheid tot het stellen van vragen. Een van de aanwezigen denkt dat het behaalde hoge beleggingsrendement van het pensioenfonds grotendeels te danken is aan het feit dat de beleggingsactiviteiten worden uitgevoerd door personen die zeer betrokken zijn bij het pensioenfonds; de vraag is of een toekomstige overgang naar een professioneel bestuur per definitie wel een positieve ontwikkeling zal zijn. De voorzitter legt uit dat binnen het bestuur en de Beleggingscommissie thans goed naar de deskundige(n) wordt geluisterd waarna er "met gezond verstand" goede discussies plaatsvinden en vervolgens zelf conclusies worden getrokken en zelf besluiten worden genomen. Maar de voorzitter geeft aan dat de bestuurs- en commissieleden de (beleggings-)activiteiten voor het pensioenfonds vaak naast hun reguliere werkzaamheden moeten uitvoeren en de pensioenfondszaken steeds meer tijd van de huidige bestuurs- en commissieleden vergen. Dit brengt met zich mee dat uitbreiding van bestuur en/of commissies met een of meerdere professionals misschien niet te voorkomen is. Maar in deze situatie zullen de huidige bestuurs- en beleggingscommissieleden ook in de toekomst hun best doen om zelf aan de bal te blijven.

In het verleden heeft het pensioenfonds bewust ervoor gekozen om in beleggingsfondsen te beleggen. Inmiddels is duidelijk geworden dat de administratie van deze fondsen enorm veel tijd vergt. Daarnaast voert DNB steeds meer themaonderzoeken, waardoor pensioenfondsen diverse vragenlijsten dienen in te vullen.

De actuaire vult aan dat met name de risicohouding belangrijk is. Het bestuur dient voor zichzelf te bepalen welk soort risico's het wel of niet wil aangaan. Het bestuur moet als direct betrokken de vinger aan de pols houden. In verband hiermee zijn de af te sluiten beleggingsovereenkomsten tegenwoordig steeds dikker.

Naar aanleiding van een vraag welke bron wordt aangehouden voor de toekomstige levensverwachting legt de actuaire uit dat het Actuarieel Genootschap kijkt of er trends zijn geweest in het verleden. Vervolgens wordt bepaald welke trends wel of niet worden doorgetrokken naar de toekomst. Het CBS hield altijd rekening met bepaalde gebeurtenissen (ontwikkelingen per doodsoorzaak als hart- en vaatziekten, kanker etc.), maar heeft dit model inmiddels losgelaten. Het CBS kijkt nu ook meer naar trends in het verleden en vergelijkt deze meer met de trends in de omringende West-Europese landen.

Een van de aanwezigen vraagt naar de oorzaak van het feit dat de in het jaarverslag 2012 vermelde uitvoeringskosten per deelnemer (actieve deelnemers plus pensioengerechtigden) van €482,- een stuk hoger zijn dan de gemiddelde uitvoeringskosten per deelnemer (€ 243,-) op grond van de CEM-benchmark. De voorzitter merkt op dat de vergelijking niet helemaal opgaat. In een benchmark onderzoek komt niet tot uitdrukking welke diensten én kwaliteit van de diensten men terugkrijgt voor de uitvoeringskosten. Noch komt tot uitdrukking wat de omvang van de tijdsbesteding door het bestuur c.q. adviseurs is dan wel wat de schaalvoordelen zijn. Daarnaast speelt de samenstelling van de fondsen die betrokken zijn in de benchmark een grote rol. Bij een groter pensioenfonds zijn de uitvoeringskosten immers op totaalniveau hoger, maar zijn de gemiddelde kosten per deelnemer lager. Omdat grote pensioenfondsen zoals ABP en Zorg en

Welzijn in de CEM-benchmark zijn betrokken, worden de gemiddelde uitvoeringskosten per deelnemer in de CEM-benchmark gedrukt.

Mevrouw Van Onzenoort merkt op dat Pensioenfonds MSD vergeleken met bijvoorbeeld ABP een klein pensioenfonds is, waardoor de kosten per deelnemer relatief hoog zijn. Als gevolg van de integratie van Pensioenfonds MSD en SPPF zal de fondsgrootte toenemen en zal het fonds gebruik kunnen maken van schaalvoordelen. In 2014 zullen de uitvoeringskosten uitgebreider door het bestuur worden toegelicht in het jaarverslag.

Een van de aanwezigen informeert wat de consequenties zijn voor de pensioenuitkering en AOW-uitkering indien in januari 2016 de 65-jarige leeftijd wordt bereikt. De actuaris geeft aan dat de AOW-uitkering, zoals het er nu uitziet, dan ingaat op leeftijd 65 jaar + 5 maanden. Voor wat betreft de pensioenuitkering is het grootste deel van het ouderdomspensioen opgebouwd met een pensioenleeftijd 65 jaar. Stel dat het bestuur van het fonds beslist om alle pensioenaanspraken om te zetten in pensioenleeftijd 67 jaar, dan bestaat de mogelijkheid om de pensioenaanspraken vervoegd te laten ingaan. De actuaris wijst erop dat met behulp van de pensioenplanner op de website van het fonds (www.pf-msd.nl) het mogelijk is om de pensioenaanspraken op verschillende pensioeningangsdata te berekenen.

Desgevraagd licht de actuaris toe dat de mogelijkheid om bij de Sociale Verzekeringsbank een voorschot op de AOW-uitkering (renteloze lening) aan te vragen na 2015 niet meer bestaat. Op de vraag wat met de pensioenopbouw en pensioenpremie gebeurt als een deelnemer doorwerkt na zijn 65ste verjaardag, antwoordt de actuaris dat dit afhankelijk is van de CAO. Indien in de CAO wordt afgesproken dat werknemers pensioen opbouwen tot leeftijd 67 jaar, dan zal ook tot leeftijd 67 jaar pensioenpremie moeten worden betaald.

Als er geen vragen meer zijn dankt de voorzitter de actuaris voor zijn duidelijke toelichting op het jaarverslag 2012 en de financiële positie van het fonds.

7. Financiële positie fonds en besluit toeslagverlening per 1 juli 2013

Zoals eerder in deze vergadering toegelicht is het beleidskader voor het toeslagbeleid en premiebeleid in 2006 bepaald op basis van de zuivere marktrente en niet op basis van de UFR. Het bestuur gaat dan ook uit van de dekkingsgraad op basis van marktwaarde. Voor het toeslagbesluit zal worden gekeken naar de marktwaarde-dekkingsgraad per 31 maart. In het huidige beleidskader geldt voor 2013 een marktwaarde-dekkingsgraad van 125% als grens voor gedeeltelijke toeslagverlening.

De dekkingsgraad op basis van marktwaarde bedroeg per 31 maart 2013 116,2%. Daarnaast is een toeslagverlening altijd voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van het Pensioenfonds.

De voorzitter deelt mede dat met inachtneming van de financiële positie en na de actuaris hierover te hebben gehoord, het bestuur unaniem heeft besloten om geen toeslagen te verlenen per 1 juli 2013. De opgebouwde pensioenrechten van zowel de actieve deelnemers als de inactieven (pensioengerechtigden, de gewezen deelnemers, de arbeidsongeschikte deelnemers en vervoegd uitgetreden) zullen per 1 juli 2013 niet worden verhoogd.

Het uitgangspunt voor een toeslagverlening per 1 juli 2013 aan de actieve deelnemers zou 2% zijn geweest (algemene looncomponent van de loonontwikkeling bij MSD) en voor de inactieven 1,2% (prijsindex).

Het bestuur realiseert zich dat gedurende vijf opeenvolgende jaren geen toeslag is verleend, maar wenst vanuit het oogpunt van consistentie en gelet op de financiële positie vast te houden aan het beleidskader.

De voorzitter benadrukt dat het beleidskader richting aangeeft; het beleidskader geeft echter geen rechten of garanties. Het bestuur heeft in bijzondere omstandigheden de mogelijkheid om af te wijken van het beleidskader. Daarnaast kunnen de resultaten van de nieuwe ALM-studie voor het bestuur wellicht aanleiding zijn om het beleidskader te wijzigen.

8. Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag, maar wel wordt door een deelnemer de waardering uitgesproken voor de gezonde financiële basis van het fonds en de inzet van de bestuurders ervan. De voorzitter deelt tot slot mede dat de actieven en inactieven op zeer korte termijn het jaarlijks Uniform Pensioenoverzicht (UPO) zullen ontvangen. In dit UPO is de eenmalige extra toeslagverlening per 31 december 2012 als gevolg van de integratie van de pensioenfondsen MSD en SPPF nog niet verwerkt.

9. Sluiting

Aan het eind van de deelnemersvergadering bedankt de voorzitter alle aanwezigen voor hun komst en ieders inbreng.